

А. О. Галич

ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
“Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”**

А. О. Галич

ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

*Навчально-методичний посібник
для студентів вищих навчальних закладів*

**Луганськ
ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”
2013**

УДК 82.09(076)

ББК 83.0р3

Г15

Рецензенти:

Недайнова Т. Б. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри світової літератури ДЗ “Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Манич Н. Є. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри видавничої справи, реклами і зв'язків з громадськістю ДЗ “Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Ковнік С. І. – доктор філологічних наук, доцент кафедри української і зарубіжної літератури Криворізького національного університету.

Галич А. О.

Г15 Вступ до літературознавства : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. О. Галич ; Держ. закл. “Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 62 с.

У навчально-методичному посібнику представлено робочу програму з курсу, плани практичних занять, список літератури для самостійної роботи студента, тестові завдання.

Посібник рекомендовано для студентів-філологів.

УДК 82.09(076)

ББК 83.0р3

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 3 від 25 жовтня 2013 року)*

© Галич А. О., 2013

© ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Метою курсу "Вступ до літературознавства" є подача студентам систематизованих відомостей з основ теорії літератури, що включає в себе з'ясування специфіки художньої літератури, основних тенденцій її розвитку, вивчення літературного твору як основної одиниці мистецтва, поділу літератури на роди та жанри, з'ясування особливостей віршування. Все це закладає основи літературознавчої підготовки студентів, допомагає в засвоєнні інших предметів літературознавчого циклу, зокрема історії української та зарубіжної літератури.

Пропедевтичний характер курсу допомагає засвоїти ряд теоретичних положень, що сприяють розвитку наукового мислення студентів.

Завдання курсу:

- сприяти виробленню навичок кваліфікованого літературознавчого аналізу художньої літератури;
- поглибити розуміння естетичної природи мистецтва, закономірностей розвитку літератури;
- формувати сприйняття літературних творів у їх системності та включеності в контекст доби;
- розвивати естетичні смаки, відчуття краси поетичного слова.

Курс призначений для студентів спеціальностей "українська мова та література", "мова та література, англійська мова", "мова та література, російська мова". При розбивці критеріїв оцінювання перша цифра стосується спеціальностей "українська мова та література", "мова та література, англійська мова", друга - "мова та література, російська мова". Це ж стосується і кількості годин на практичні заняття.

1. Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування курсу).

Курс української літератури, зарубіжної літератури середньої школи

2. Зміст курсу.

№	Змістовні модулі та їхня структура	загальна	лекції	семінари / (пр. зан.)	лаб.	самоост.
	Перший модуль	85	8	12/10	-	59
1.1.	<p>Літературознавство – одна з двох філологічних дисциплін. Літературознавство та лінгвістика. Літературознавство та історія. Літературознавство та мистецтвознавство. Літературозна-вство та фольклористика. Літературознавство та інші наукові дисципліни. Літературознавство та журналістикознавство. Основні та допоміжні літературознавчі дисципліни. Теорія літератури. Історія літератури. Літературна критика. Взаємозв'язки літературознавчих дисциплін. Історіографія літературна. Бібліографія літературна. Текстологія. Палеографія. Методологія літературознавства. Завдання курсу „Вступ до літературознавства”</p>		2	2/2		14
1.2.	<p>Література та життя Художня література та інші види мистецтв. Термін „література”. Художня література та інші види</p>		2			10

	мистецтв. Предмет художньої літератури. Функції художньої літератури. Художня література і журналістика. Документалістика. Мережева література.					
1.3.	Літературно-художній образ. Поняття про літературно-художній образ. Специфіка літературно-художнього образу. Особливості художнього мислення письменника. Структура та класифікація літературно-художніх образів.		2	2/2		15
1.4.	Літературний твір. Зміст і форма. Тема. Ідея. Сюжет і композиція. Сюжет і фабула. Компоненти сюжету. Типи сюжетів. Поняття про композицію. Мова художнього твору. Лексичні засоби. Тропи. Фігури поетичного синтаксису. Фонічні засоби.		2	8/6		20
	Другий модуль	95	8	18/14	–	59
2.1.	Роди і жанри літератури. Загальне поняття про роди та жанри. Метажанр. Генезис і родові ознаки епосу. Характеристика епічних жанрів. Епопея. Роман. Повість. Нова. Оповідання. Есе (Есей). Нарис. Характеристика ліричних жанрів. Генезис і родові ознаки лірики. Проблеми класифікації типів ліричних творів. Поділ лірики на жанри. Епіталама. Панегірик. Дифірама. Пеан. Мадригал. Епітафія. Канцона.		2	8/6		20

	<p>Станси. Ода. Елегія. Думка. Гімн. Послання. Пісня. Романс. Ліричний портрет. Псалом. Молитва. Медитація. Сонет. Драма і драматичні жанри. Загальне поняття про драму. Трагедія. Комедія. Драма як жанр. Мелодрама. Трагікомедія. Водевіль. Фарс. Ліро-епос та інші міжродові, мета жанрові та суміжні утворення. Балада. Дума. Билина. Байка. Буколіка. Пастораль. Ідилія. Еклога. Співомовка. Гумореска. Поема. Мемуари. Щоденник. Літературний портрет. Художня біографія. Ремейк</p>				
2.2.	<p>Напрями, течії, школи в історії літературознавства. Напрямок, течія, угруповання, школа як наукові поняття. Бароко. Рококо. Класицизм. Сентименталізм. Романтизм. Реалізм. Натуралізм. Модернізм. Імпресіонізм. Неоромантизм. Символізм. Імажинізм. Футуризм. Експресіонізм. Акмеїзм. Авангардизм. Дадаїзм. Сюрреалізм. Соціалістичний реалізм. Постмодернізм</p>		2	6/4	14
2.3.	<p>Віршування. Поняття про поезію та прозу. Античне віршування. Силабічна система віршування. Силабо-тонічне віршування. Тонічне віршування. Строфіка. Сталі строфічні форми. Зорова поезія.</p>		2	4/4	15
2.4.	<p>Аналіз та інтерпретація художнього твору. Загальне</p>		2	0	10

	поняття про аналіз. Різновиди аналізу художнього твору. Поняття про інтерпретацію					
	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН	180	16	30/24	–	118

3. Список рекомендованої навчальної літератури.

Основна навчальна література

1. Галич О. А. Вступ до літературознавства. – Луганськ : ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010.
2. Вступ до літературознавства: Хрестоматія / Упор. Н. Бернадська. – К., 1995.
3. Галич О. А. Історія літературознавства. – Луганськ : Книжковий світ, 2009.
4. Галич О. А., Назарець В. М., Васильєв Є. М. Загальне літературознавство. – Рівне: РДП, 1997.
5. Галич Олександр, Назарець Віталій, Васильєв Євген. Теорія літератури. – К.: Либідь, 2008.
6. Літературознавча енциклопедія: В 2 т. / За ред. Ю. І. Коваліва. – К.: Академія, 2007.
7. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Гром'яка Р., Коваліва Ю. та ін. – К.: ВУ Академія, 1997.
8. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2002.

Додаткова навчальна література

1. Бандура О. Теорія літератури: посібник для вчителя. – К. : Рад. школа, 1969.
2. Безпечний І. Теорія літератури. – Торонто : Смолоскип, 1983.
3. Білоус П.В. Вступ до літературознавства. – К. : ВЦ “Академвидав”, 2011.
4. Волинський П. Основи теорії літератури. – К. : Вища школа, 1967.
5. Жирмунский В. Теория литературы. Поэтика. Стилистика. – Л. : Наука, 1977.
6. Качуровський І. Метрика: Підручник. – К. : Либідь, 1994.
7. Качуровський І. Фоніка: Підручник. – К. : Либідь, 1994.
8. Козлов А., Щербак С., Козлов Р. Азбука літературознавства. – К., 1995.
9. Моклиця М.В. Вступ до літературознавства. – Луцьк: Волинський державний університет ім. Лесі Українки, 2011.

10. Наєнко М. Історія українського літературознавства. – К., 2001.
11. Пахаренко В. Основи літературознавства. – К., 2007.
12. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. /За ред. М.Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996.
13. Томашевський Б. Теория литературы: Поэтика. – М., 1999.
14. Ференц Н.С. Основи літературознавства. – К.: Знання, 2011.
15. Фролова К. Цікаве літературознавство. – К.: Рад. школа, 1991.
16. Хализев В.Е. Теория литературы. – М.: Высшая школа, 1999.

4. Методи викладання.

Діяльність студента:

- слухання лекцій;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до модульних робіт;
- самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз;
- виконання індивідуального завдання

Поточний контроль:

дві письмові модульні роботи;
співбесіда з виконання індивідуального завдання

Форма семестрового контролю:

іспит.

5. Критерії оцінювання (у %).

Семестрова рейтингова оцінка розраховується, виходячи з критеріїв:

- письмові модульні роботи 30% - 30%
- робота на практичних заняттях 45% - 48 %
- індивідуальне завдання 10% - 10 %
- конспектування першоджерел 15% - 12 %

Карта оцінювання СРС

№	Види самостійної роботи студента	Максимальний бал рейтингу за вид (%)
1.	Літературознавство – одна з двох філологічних дисциплін. Література та життя. Літературно-художній образ.	15%

	Літературний твір (одна з перерахованих тем виноситься на модульний контроль)	
2.	Роди і жанри літератури. Напрями, течії, школи в історії літературознавства. Віршування. Аналіз та інтерпретація художнього твору (одна з перерахованих тем виноситься на модульний контроль)	15%
3.	Індивідуальне завдання	15% - 12%
4.	Конспектування першоджерел: Аристотель "Поетика", Гораций "Послання до Пізонів", Лессінг Г. "Лаокоон", Буало Н. "Мистецтво поетичне", Франко І. Із секретів поетичної творчості	10%
	Практичні заняття	45% - 48 %
	УСЬОГО:	100%
6. Мови викладання.		
Українська		

Практичні заняття

Для студентів спеціальностей “українська мова та література”, “мова та література, англійська мова”.

Практичне заняття № 1 Літературознавство як наука

План

1. Літературознавство як частина філології. Предмет та завдання курсу.
2. Літературознавство та історія.
3. Літературознавство та мистецтво.
4. Літературознавство та інші наукові дисципліни.
5. Основні літературознавчі терміни:
  - теорія літератури;
  - історія літератури;
  - літературна критика.
6. Допоміжні літературознавчі дисципліни:
  - історіографія літературна;
  - бібліографія літературна;
  - тектологія;
  - палеографія.
7. Взаємозв'язки літературознавчих дисциплін.

Домашнє завдання: Завести словник літературознавчих термінів куди в алфавітному порядку занести всі терміни, що стосуються даної теми.

Практичне заняття № 2 Літературно-художній образ

План

1. Поняття про літературно-художній образ.
2. Специфіка літературно-художнього образу.
3. Особливості художнього мислення письменника.
4. Структура та класифікація літературно-художніх образів.
5. Сутність поняття: образ, характер, персонаж, дійова особа, тип, герой, образ автора, оповідач, розповідач, ліричний герой.

Домашнє завдання: Прочитати новелу М.Хвильового "Я, Романтика", зробити необхідні виписки для ілюстрації відповідей на питання плану.

Практичне заняття № 3 **Поняття про літературно-художній твір**

План

1. Поняття про літературно-художній твір.
2. Зміст і форма .
3. Тема та ідея. Тематика, проблематика.
4. Сюжет і фабула, компоненти сюжету, типи сюжетів.
5. Поняття про "композицію".

Домашнє завдання: Прочитати новелу О.Гончара "Модри Камінь", зробити необхідні виписки для ілюстрації відповідей на питання плану.

Практичне заняття №4 **Лексичні засоби**

План

1. Архаїзми
2. Історизми
3. Неологізми
4. Варваризми
5. Макаронічна мова
6. Професіоналізми
7. Діалектизми
8. Жаргонізми
9. Вульгаризми

Домашнє завдання: Виписати з поеми "Тайдамаки" Т. Шевченка по п'ять прикладів наявних в ній лексичних засобів. Прокоментувати їхню роль у художньому тексті.

Практичне заняття №5

Тропи

План

1. Епітет
2. Порівняння
3. Метафора
4. Метонімія
5. Синекдоха
6. Перифраз
7. Евфемізм
8. Антономазія
9. Асоціонім
10. Гіпербола
11. Мейозис
12. Іронія
13. Оксиморон

Домашнє завдання: Виписати по п'ять прикладів тропів з роману Ліни Костенко “Маруся Чурай”. З'ясувати естетичну функцію у художньому тексті.

Практичне заняття №6

Фігури поетичного синтаксису

План

1. Інверсія
2. Анаколуф
3. Еліпсис
4. Асиндетон
5. Полісиндетон
6. Плеоназм
7. Тавтологія
8. Синтаксичний паралелізм
9. Анафора
10. Епіфора
11. Анепіфора
12. Епанафора
13. Ампліфікація

14. Градація
15. Параномазія
16. Антитеза
17. Риторичні фігури
18. Риторичне заперечення
19. Риторичне звертання
20. Риторичне питання
21. Риторичний вигук

Домашнє завдання: Виписати по п'ять прикладів наявних фігур поетичного синтаксису з поеми Т. Шевченка “Гайдамаки”. З’ясувати їхню естетичну функцію в тексті.

Практичне заняття №7 **Загальне поняття про літературні роди та жанри**

План

1. З’ясуйте значення термінів *генологія, жанрологія, генерика*. Для цього скористайтеся “Літературознавчою енциклопедією” у двох томах, автор-укладач Ю. Ковалів.
2. Дайте визначення поняттям *рід, жанр, жанровий різновид*. Наведіть приклади з історії української літератури.
3. З’ясуйте чи треба поряд з поняттям жанр використовувати поняття вид. Прочитайте відповідну статтю в “Літературознавчій енциклопедії” у двох томах, автор-укладач Ю. Ковалів.
4. Метажанр. Порівняйте визначення цього поняття, наведені в підручнику О. Галича “Вступ до літературознавства” і в “Літературознавчій енциклопедії” та в інших словниках літературознавчих термінів.

Практичне заняття №8 **Епос і епічні жанри**

План

1. Типологія епосу
2. Характеристика епічних жанрів
3. Великі епічні жанри: епопея, роман
4. Середні епічні жанри: повість

5. Малі епічні жанри: новела, оповідання, есе, нарис, фейлетон, памфлет тощо.

Домашнє завдання: Письмово доведіть, що твір П. Мирного “Хіба ревуть воли, як ясла повні” є романом.

Практичне заняття №9 Лірика і ліричні жанри

План

1. Загальне поняття про лірику
2. Класифікація ліричних творів
3. Жанри ліричних творів:
  - епіталама;
  - панегірик;
  - дифірамб;
  - пеан;
  - мадригал;
  - епітафія;
  - канцона;
  - станси;
  - ода;
  - елегія;
  - думка;
  - гімн;
  - послання;
  - пісня;
  - романс;
  - ліричний портрет;
  - псалом;
  - молитва;
  - медитація;
  - сонет

Домашнє завдання: Виписати із поетичних збірок сучасних українських авторів по одному твору в жанрах: послання, елегії, псалми, медитації. Доведіть, що дібрані Вами твори належать саме до цього жанру.

Практичне заняття №10

Драма і драматичні жанри

План

1. Загальне поняття про драму.
2. Трагедія
3. Комедія
4. Драма як жанр
5. Мелодрама
6. Трагікомедія
7. Водевіль
8. Фарс

Домашнє завдання: Прочитати твір І. Котляревського “Наталка Полтавка”, з’ясувати його жанрову форму і аргументовано довести це.

Практичне заняття №11

Бароко. Рококо. Класицизм. Сентименталізм. Романтизм.

План

1. Загальне поняття про напрям, течію, угруповання, школу.
2. Бароко.
3. Рококо.
4. Класицизм.
5. Поняття про сентименталізм.
6. Поняття про романтизм.

Домашнє завдання: 1. Законспектувати працю Н. Буало “Мистецтво поетичне” і на основі її розглянути специфіку класицизму, як напрямку світової літератури.

2. На прикладах повісті “Маруся” Г. Квітки-Основ’яненка та поезії “Причинна” Т. Шевченка, обґрунтувати особливості сентименталізму і романтизму в українській літературі.

Практичне заняття №12

Реалізм. Натуралізм. Модернізм

План

1. Загальне поняття про реалізм та його обґрунтування в працях європейських та російських вчених.
2. Погляди І. Франка на реалізм.
3. Натуралізм як літературний напрям кінця XIX століття.
4. Загальне поняття про модернізм.
5. Основні течії модернізму:
  - імпресіонізм;
  - неоромантизм;
  - символізм;
  - імажинізм;
  - футуризм;
  - експресіонізм;
  - акмеїзм;
  - авангардизм;
  - дадаїзм;
  - сюрреалізм.

Домашнє завдання: 1. Законспектувати статтю І. Франка “Література, її завдання і найважливіші ціхи” і на її основі доведіть, що повість Марка Вовчка “Інститутка” є реалістичним твором.

2. На прикладі збірки І. Франка “Зів’яле листя” доведіть, що вона є першим твором модерної літератури в Україні.

Практичне заняття №13

Постмодернізм

План

1. Загальне поняття про постмодернізм, значення терміну.
2. Основні естетичні засади постмодернізму.
3. Постмодернізм в українській літературі.

Домашнє завдання: Прочитати один із творів українських письменників-постмодерністів (Ю. Андруховича “Дванадцять

обручів”, О. Ірванця “Ровно/Рівне (стіна)”, Л. Дереша “Культ”, або інший твір). Довести, чому його слід вважати постмодерним.

Практичне заняття №14 **Основні системи віршування**

План

1. Античне віршування.
2. Силабічне віршування.
3. Силабо-тонічне віршування.
4. Тонічне віршування.

Домашнє завдання: Дібрати по п'ять прикладів силабо-тонічних і тонічних віршів з творів українських письменників.

Практичне заняття №15 **Силабо-тонічна система віршування**

План

1. Принципи ритмічної організації силабо-тонічного віршування.
2. Становлення силабо-тоніки в українській літературі.
3. Метри та розміри силабо-тонічного вірша:
  - а) ямб;
  - б) хорей;
  - в) дактиль;
  - г) амфібрахій;
  - г) анапест;
  - д) вольний вірш;
  - е) білий вірш.
4. Силабо-тоніка в сучасній поезії.
4. Загальне поняття про строфіку.
5. Різновиди строф:
  - моностих;
  - дистих;
  - терцет;
  - терцина;
  - катрен;
  - пентина;

- секстина;
- септима;
- октава;
- нона;
- децима.

Домашнє завдання: З творів українських письменників ХХ століття виписати по-одному віршу написаного ямбом, хореем, дактилем, амфібрахієм і анапестом.

Практичні заняття
для студентів спеціальності “мова та література, російська мова”.

Практичне заняття № 1 Літературознавство як наука

План

7. Літературознавство як частина філології. Предмет та завдання курсу.
  8. Літературознавство та історія.
  9. Літературознавство та мистецтво.
  10. Літературознавство та інші наукові дисципліни.
  11. Основні літературознавчі терміни:
    - теорія літератури;
    - історія літератури;
    - літературна критика.
  12. Допоміжні літературознавчі дисципліни:
    - історіографія літературна;
    - бібліографія літературна;
    - тектологія;
    - палеографія.
  7. Взаємозв'язки літературознавчих дисциплін.
- Домашнє завдання:** Завести словник літературознавчих термінів куди в алфавітному порядку занести всі терміни, що стосуються даної теми.

Практичне заняття № 2 Літературно-художній образ

План

6. Поняття про літературно-художній образ.
7. Специфіка літературно-художнього образу.
8. Особливості художнього мислення письменника.
9. Структура та класифікація літературно-художніх образів.
10. Сутність поняття: образ, характер, персонаж, дійова особа, тип, герой, образ автора, оповідач, розповідач, ліричний герой.

Домашнє завдання: Прочитати новелу М.Хвильового "Я, Романтика", зробити необхідні виписки для ілюстрації відповідей на питання плану.

Практичне заняття № 3 Поняття про літературно-художній твір

План

6. Поняття про літературно-художній твір.
7. Зміст і форма .
8. Тема та ідея. Тематика, проблематика.
9. Сюжет і фабула, компоненти сюжету, типи сюжетів.
10. Поняття про "композицію".

Домашнє завдання: Прочитати новелу О.Гончара "Модри Камінь", зробити необхідні виписки для ілюстрації відповідей на питання плану.

Практичне заняття №4 Лексичні засоби

План

1. Архаїзми
2. Історизми
3. Неологізми
4. Варваризми
5. Макаронічна мова

6. Професіоналізми
7. Діалектизми
8. Жаргонізми
9. Вульгаризми

Домашнє завдання: Виписати з поеми “Гайдамаки” Т. Шевченка по п’ять прикладів наявних в ній лексичних засобів. Прокоментувати їхню роль у художньому тексті.

Практичне заняття №5

Тропи. Фігури поетичного синтаксису

План

I. Основні види тропів

1. Епітет
2. Порівняння
3. Метафора
4. Метонімія
5. Синекдоха
6. Перифраз
7. Евфемізм
8. Антономазія
9. Асоціонім
10. Гіпербола
11. Мейозис
12. Іронія
13. Оксиморон

II. Основні види фігур

1. Інверсія
2. Анаколуп
3. Еліпсис
4. Асиндетон
5. Полісиндетон
6. Плеоназм
7. Тавтологія
8. Синтаксичний паралелізм
9. Анафора
10. Епіфора
11. Анепіфора

12. Епанафора
13. Ампліфікація
14. Градація
15. Парономазія
16. Антитеза
17. Риторичні фігури
18. Риторичне заперечення
19. Риторичне звертання
20. Риторичне питання
21. Риторичний вигук

Домашнє завдання: 1. Виписати по п'ять прикладів тропів з роману Ліни Костенко “Маруся Чурай”. З'ясувати естетичну функцію у художньому тексті.
2. Виписати по п'ять прикладів наявних фігур поетичного синтаксису з поеми Т. Шевченка “Гайдамаки”. З'ясувати їхню естетичну функцію в тексті.

Практичне заняття №6

Загальне поняття про літературні роди та жанри. Епос і епічні жанри

План

1. З'ясуйте значення термінів *генологія, жанрологія, генерика*. Для цього скористайтеся “Літературознавчою енциклопедією” у двох томах, автор-укладач Ю. Ковалів.
2. Дайте визначення поняттям *рід, жанр, жанровий різновид*. Наведіть приклади з історії української літератури.
3. З'ясуйте чи треба поряд з поняттям жанр використовувати поняття вид. Прочитайте відповідну статтю в “Літературознавчій енциклопедії” у двох томах, автор-укладач Ю. Ковалів.
4. Метажанр. Порівняйте визначення цього поняття, наведені в підручнику О. Галича “Вступ до літературознавства” і в “Літературознавчій енциклопедії” та в інших словниках літературознавчих термінів.
5. Характеристика епічних жанрів
6. Великі епічні жанри: епопея, роман
7. Середні епічні жанри: повість

8. Малі епічні жанри: новела, оповідання, есе, нарис, фейлетон, памфлет тощо.

Домашнє завдання: Письмово доведіть, що твір П. Мирного “Хіба ревуть воли, як ясла повні” є романом.

Практичне заняття №7 Лірика і ліричні жанри

План

1. Загальне поняття про лірику
2. Класифікація ліричних творів
3. Жанри ліричних творів:
  - епіталама;
  - панегірик;
  - дифіраμβ;
  - пеан;
  - мадригал;
  - епітафія;
  - канцона;
  - станси;
  - ода;
  - елегія;
  - думка;
  - гімн;
  - послання;
  - пісня;
  - романс;
  - ліричний портрет;
  - псалом;
  - молитва;
  - медитація;
  - сонет

Домашнє завдання: Виписати із поетичних збірок сучасних українських авторів по одному твору в жанрах: послання, елегії, псалми, медитації. Доведіть, що дібрані Вами твори належать саме до цього жанру.

Практичне заняття №8 Драма і драматичні жанри

План

1. Загальне поняття про драму.
2. Трагедія
3. Комедія
4. Драма як жанр
5. Мелодрама
6. Трагікомедія
7. Водевіль
8. Фарс

Домашнє завдання: Прочитати твір І. Котляревського “Наталка Полтавка”, з’ясувати його жанрову форму і аргументовано довести це.

Практичне заняття №9 Бароко. Рококо. Класицизм. Сентименталізм. Романтизм.

План

1. Загальне поняття про напрям, течію, угруповання, школу.
2. Бароко.
3. Рококо.
4. Класицизм.
5. Поняття про сентименталізм.
6. Поняття про романтизм.

Домашнє завдання: 1. Законспектувати працю Н. Буало “Мистецтво поетичне” і на основі її розглянути специфіку класицизму, як напрямку світової літератури.

2. На прикладах повісті “Маруся” Г. Квітки-Основ’яненка та поезії “Причинна” Т. Шевченка, обґрунтувати особливості сентименталізму і романтизму в українській літературі.

Практичне заняття №10

Реалізм. Натуралізм. Модернізм. Постмодернізм

План

1. Загальне поняття про реалізм та його обґрунтування в працях європейських та російських вчених.
2. Погляди І. Франка на реалізм.
3. Натуралізм як літературний напрям кінця XIX століття.
4. Загальне поняття про модернізм.
5. Основні течії модернізму:
  - імпресіонізм;
  - неоромантизм;
  - символізм;
  - імажинізм;
  - футуризм;
  - експресіонізм;
  - акмеїзм;
  - авангардизм;
  - дадаїзм;
  - сюрреалізм.
6. Загальне поняття про постмодернізм, значення терміну.

Домашнє завдання: 1. Законспектувати статтю І. Франка “Література, її завдання і найважливіші ціхи” і на її основі доведіть, що повість Марка Вовчка “Інститутка” є реалістичним твором.

2. На прикладі збірки І. Франка “Зів’яле листя” доведіть, що вона є першим твором модерної літератури в Україні.

3. Прочитати один із творів українських письменників-постмодерністів (Ю. Андруховича “Дванадцять обручів”, О. Ірванця “Ровно/Рівне (стіна)”, Л. Дереша “Культ”, або інший твір). Довести, чому його слід вважати постмодерним.

Практичне заняття №11

Основні системи віршування

План

1. Античне віршування.
2. Силабічне віршування.
3. Силабо-тонічне віршування.
4. Тонічне віршування.

Домашнє завдання: Дібрати по п'ять прикладів силабо-тонічних і тонічних віршів з творів українських письменників.

Практичне заняття №12 **Силабо-тонічна система віршування**

План

4. Принципи ритмічної організації силабо-тонічного віршування.
5. Становлення силабо-тоніки в українській літературі.
6. Метри та розміри силабо-тонічного вірша:
  - а) ямб;
  - б) хорей;
  - в) дактиль;
  - г) амфібрахій;
  - г) анапест;
  - д) вольний вірш;
  - е) білий вірш.
4. Силабо-тоніка в сучасній поезії.
4. Загальне поняття про строфіку.
5. Різновиди строф:
  - моностих;
  - дистих;
  - терцет;
  - терцина;
  - катрен;
  - пентина;
  - секстина;
  - септима;
  - октава;
  - нона;
  - децима.

Домашнє завдання: З творів українських письменників ХХ століття виписати по-одному віршу написаного ямбом, хореем, дактилем, амфібрахієм і анапестом.

ТЕСТИ

Тема №1. Літературознавство – одна з двох філологічних дисциплін.

1. Філологія складається з
  - 1) 2 наукових дисциплін; +
  - 2) 3 наукових дисциплін;
  - 3) 4 наукових дисциплін;
  - 4) 6 наукових дисциплін.

2. Термін “література” вперше вжив
  - 1) Аристотель;
  - 2) Платон;
  - 3) Цицерон; +
  - 4) Гораций.

3. Замовчування літературних фактів свідчить про
  - 1) прогрес в осмисленні літератури;
  - 2) антиісторизм в осмисленні літератури; +
  - 3) перспективу в осмисленні літератури;
  - 4) тенденцію в осмисленні літератури.

4. Предметом літературознавства є
  - 1) вся література;
  - 2) лише художня література; +
  - 3) лише сучасна література;
  - 4) тільки творчість професійних письменників.

5. Методологічною базою для літературознавства є
  - 1) історія;
  - 2) мистецтвознавство;
  - 3) естетика;
  - 4) філософія. +

6. Сучасне літературознавство об’єднує три провідні галузі:
  - 1) теорію літератури, історію літератури, історіографію;
  - 2) теорію літератури, текстологію, літературну критику;
  - 3) історію літератури, текстологію, бібліографію;
  - 4) теорію літератури, історію літератури, літературну критику. +

7. Теорія літератури вивчає

- 1) природу, специфіку, загальні закономірності розвитку художньої літератури; +
- 2) літературний процес;
- 3) історію розвитку та нагромадження знань з основних літературознавчих дисциплін;
- 4) тлумачення художніх текстів.

8. Палеографія вивчає

- 1) зміни та поправки автора до художніх текстів;
- 2) писемні знаки, особливості написання літер у різні періоди розвитку мови;+
- 3) літературні джерела;
- 4) художню літературу в історичному аспекті.

9. Вивчення давніх і середньовічних літератур неможливо здійснити без

- 1) знання палеографії; +
- 2) бібліографії;
- 3) історіографії;
- 4) історії.

10. Допоміжні літературознавчі дисципліни – це

- 1) історіографія, літературна критика, палеографія;
- 2) бібліографія, текстологія, теорія літератури;
- 3) текстологія, історіографія, бібліографія; +
- 4) палеографія, текстологія, естетика.

11. У “Поетиці” Аристотель обґрунтував поділ поезії на

- 1) 2 роди;
- 2) 3 роди; +
- 3) 4 роди;
- 4) 6 родів.

12. Слова “поезія філософічніша і серйозніша з історією” належать

- 1) Лессінгу;
- 2) Дідро;
- 3) Горацію;
- 4) Аристотелю. +

13. “Поетика” Аристотеля є першим в історії твором,

- 1) що узагальнив естетичні знання античного світу; +
  - 2) що узагальнив естетичні знання лише стародавньої Греції;
  - 3) що узагальнив естетичні знання пізньоелінської доби;
  - 4) що узагальнив естетичні знання стародавнього Єгипту.
14. Різницю між художнім і науковим мисленням уперше окреслив
- 1) Платон;
  - 2) Аристотель; +
  - 3) Горацій;
  - 4) Цицерон.
15. Спiрним на думку Наєнка, є зв'язок літературознавства з
- 1) математикою;
  - 2) етикою;
  - 3) естетикою;
  - 4) економікою. +
16. Хто з літературознавців розрізняє поняття “теорія літератури” і “літературна теорія”?
- 1) А. Ткаченко;
  - 2) А. Компаньйон; +
  - 3) В. Пахаренко;
  - 4) В. Брюховецький.
17. Проблеми методології літературознавства вивчав
- 1) В. Удалов; +
  - 2) М. Зеров;
  - 3) М. Драй-Хмара;
  - 4) А. Ткаченко.
18. Що є спільним між літературознавством і журналістикознавством?
- 1) медіа;
  - 2) інтернет;
  - 3) твір; +
  - 4) методологія.
19. Термін “бібліографія” виник у
- 1) VII ст. до н. е.;
  - 2) V ст. до н. е.; +
  - 3) V ст. н. е.;
  - 4) VIII ст. н. е.

20. Автором терміну “текстологія” є

- 1) І. Франко;
- 2) П. Куліш;
- 3) Б. Томашевський; +
- 4) Р. Бентлі.

Тема №2. Література та життя

1. Термін “література” в буквальному розумінні означає

- 1) писемність; +
- 2) знання;
- 3) сума написаного;
- 4) мистецтво слова.

2. Вираз “Література – слово, вжите Цицероном в значенні літературної, властиво граматичної освіти, знання” належить

- 1) С. Єфремову;
- 2) І. Франку;
- 3) Б. Лепкому;
- 4) М. Грушевському. +

3. У стародавньому Китаї поняття “література” означало сукупність писемних творів, які

- 1) допомагали керувати державою; +
- 2) відображали суму знань певної доби;
- 3) все написане за допомогою ієрогліфів;
- 4) несли естетичні знання.

4. Сьогодні термін “література” асоціюється з

- 1) сумою всього написаного;
- 2) писемністю;
- 3) мистецтвом слова; +
- 4) створенням нової реальності.

5. Об’єктивною реальністю художньої літератури є

- 1) письменник;
- 2) твір; +
- 3) слово;
- 4) речення.

6. Специфікою художнього твору є те, що зміст завжди має

- 1) ідеальний характер;
- 2) реальний характер;
- 3) віртуальний характер; +
- 4) символічний характер.

7. Белетристика це

- 1) філософська література;
- 2) художня література; +
- 3) релігійна література;
- 4) журналістські тексти.

8. В античну добу провідним видом мистецтва

- 1) була скульптура; +
- 2) була архітектура;
- 3) було малярське мистецтво;
- 4) була література.

9. Для середньовіччя провідним видом мистецтва була

- 1) література;
- 2) живопис;
- 3) архітектура; +
- 4) театр.

10. Доба Відродження виводить на перший план

- 1) малярське мистецтво; +
- 2) живопис;
- 3) музику;
- 4) скульптуру.

11. У часи класицизму та Просвітництва домінує

- 1) музика;
- 2) театр; +
- 3) література;
- 4) графіка.

12. У мистецтві XIX століття домінує

- 1) театр;
- 2) музика;
- 3) скульптура;
- 4) література. +

13. У XX столітті провідну роль відіграв

- 1) література;
- 2) кінематограф; +
- 3) танцювальне мистецтво;
- 4) література.

14. До зображувальних мистецтв належить:

- 1) театральне мистецтво;
- 2) музичне мистецтво;
- 3) танцювальне мистецтво;
- 4) література. +

15. До просторових мистецтв належить

- 1) скульптура, архітектура, живопис; +
- 2) література, театр;
- 3) музика, танці;
- 4) пантоміма.

16. Науковий трактат “Лаокоон, або про Межі живопису та поезії” належить

- 1) Ф. Шелінгу;
- 2) Г. Гегелю;
- 3) Г. -Е. Лесінгу;
- 4) Й. -Г. Гердеру.

17. Головним предметом художньої творчості є

- 1) навколишня дійсність;
- 2) людина; +
- 3) тваринний світ;
- 4) природна.

18. Про ігрову функцію літератури писав

- 1) Й. Гайзінга; +
- 2) У. Еко;
- 3) З. Фрейд;
- 4) Г. Гадамер.

19. Візуалізація художньої літератури, що має місце в творчості постмодерністів, вимагає появи нових термінів, пов’язаних з мережевою літературою, таких як

- 1) авантекст, прототекст;

- 2) гіпертекст, блог; +
- 3) твір, текст;
- 4) дискурс, ейдос.

20. До документалістики належать

- 1) мемуаристика, художня біографія, письменницька публіцистика; +
- 2) ліро-епічна література;
- 3) лірика;
- 4) епос.

21. Існуючі види мистецтва умовно поділяють на:

- 1) на 5 типів;
- 2) на 2 типи;
- 3) на 3 типи; +
- 4) на 7 типів.

22. Синтетичний тип мистецтва вбирає в себе:

- 1) музику, слова, танці;
- 2) живопис, скульптуру, архітектуру;
- 3) театр, кіно; +
- 4) пантоміму, вертеп, комп'ютерні ігри.

23. Естетична функція полягає в тому що:

- 1) твір дає ідеал, завдяки якому гартується характер читача;
- 2) твір дає інтелектуально-емоційне задоволення, збуджує уяву, спонукає до емпатії (співпереживання); +
- 3) твір дає суму знань про природу і світ;
- 4) твір дає можливість пізнати точні науки.

24. Емоційна функція літератури полягає:

- 1) у вживанні художніх образів;
- 2) в оцінці філософії, політики, моралі, доби;
- 3) в засвоєнні закономірностей розвитку природи й суспільства;
- 4) в здатності письменника впливати на почуттєвий світ, отримувати естетичну насолоду від пережитого. +

25. Об'єкт це –

- 1) дійсність в усіх формах його виявлення; +
- 2) предмет художньої літератури;
- 3) життя тварин;
- 4) життя неживої природи.

26. Предмет це –

- 1) об'єкт художньої літератури;
- 2) проблема, яку автор порушив; +
- 3) весь навколишній світ;
- 4) проблема, яку автор розв'язав.

Тема №3. Літературно-художній образ

1. Образ це –

- 1) загальна картина людського життя;
- 2) конкретна і водночас узагальнена картина людського життя, що створена за допомогою вимислу й має естетичне значення; +
- 3) загальна картина людського життя, створена за допомогою реальності;
- 4) загальна картина людського життя, створена за допомогою реальності й має політичне значення.

2. Образи в науці це –

- 1) художнє відтворення дійсності в конкретно-чуттєвій формі;
- 2) фантастичне відтворення дійсності в наукових поняттях;
- 3) однозначна картина відтворення життя людини і природи;
- 4) конкретна і водночас узагальнена картина людського життя, що створена за допомогою абстрактних понять, яке є однозначним. +

3. Художній образ –

- 1) це копія дійсності, вузько фактографічне її відтворення;
- 2) це конкретно-чуттєве зображення дійсності в усіх її подробицях; +
- 3) це відображення дійсності у формі самої дійсності;
- 4) це спрощена картина людського життя.

4. Поняття “літературно-художній образ” уперше було вжито

- 1) Аристотелем;
- 2) Й.В. Гете; +
- 3) О. Потебнею;
- 4) І. Франком.

5. З середини ХХ століття в зарубіжному літературознавстві все частіше замість поняття “образ” вживається поняття

- 1) текст;

- 2) знак; +
- 3) постать;
- 4) персонаж.

6. Будь-який літературно-художній образ це завжди

- 1) вигаданий світ;
- 2) віртуальна реальність; +
- 3) достовірність фактів;
- 4) фантастика.

7. Для образу завжди характерним є

- 1) його жива конкретність; +
- 2) узагальненість;
- 3) науковість;
- 4) документальність.

8. Художнє мислення письменника поєднує два начала

- 1) емоційне й вигадане;
- 2) раціональне й чуттєве; +
- 3) ірраціональне й чуттєве;
- 4) типове й емоційне.

9. Гротеск є різновидом

- 1) раціонального образу;
- 2) металогічного образу;
- 3) емоційного образу;
- 4) автологічного образу. +

10. Металогічні образи представлені

- 1) символами, алегоріям, підтекстом; +
- 2) сюжетом, фабулою, композицією;
- 3) метафорою, синекдохою, метонімією;
- 4) асонансом, алітерацією, звуконаслідуванням.

11. Давньогрецьке слово *symbolon* перекладається як

- 1) текст;
- 2) знак; +
- 3) слово;
- 4) чужинець.

12. Аллегорія найчастіше представлена в жанрах

- 1) роману, повісті, оповідання;
- 2) байки, притчі, міфу; +
- 3) трагедії, комедії, драми;
- 4) гімна, оди, пеану.

13. Який із жанрів є джерелом, звідки письменники різних часів черпали аллегорії?

- 1) байка;
- 2) притча;
- 3) легенда;
- 4) міф. +

14. Хто із українських письменників у аллегоричних образах птахів відтворює долю неокласиків?

- 1) М. Зеров;
- 2) М. Рильський;
- 3) П. Филипович;
- 4) М. Драй-Хмара. +

15. Аллегорія була популярною в літературі

- 1) античності;
- 2) Відродження;
- 3) романтизму;
- 4) середньовіччя та класицизму. +

16. У літературі романтизму аллегорію поступово витісняє

- 1) символ; +
- 2) гротеск;
- 3) підтекст;
- 4) сарказм.

17. У постмодерній літературі аллегорія наближається до такого тропа як

- 1) метафора;
- 2) метонімія;
- 3) асоціонім; +
- 4) гіпербола.

18. Тип літературно-художнього образу, в якому конкретно-чуттєва даність предмета, який відтворено в тексті характеризується

спеціально прихованим натяком на іншу ідею або образ, про які прямо не йдеться, називається

- 1) алегорія;
- 2) символ;
- 3) гротеск;
- 4) підтекст. +

19. У ХХ столітті розвиток образної свідомості дав поштовх до появи відображення дійсності не лише в життєвих формах, а й у різних

- 1) фантастичних формах;
- 2) ідеалістичних формах;
- 3) умовних і символічних формах; +
- 4) емоційних формах.

20. Основним будівельним матеріалом при створенні літературно-художнього образу є

- 1) портрет;
- 2) слово; +
- 3) літера;
- 4) речення.

Тема №4. Літературний твір

1. Зміст це –

- 1) дійсність, без урахування світоглядних позицій, поставлених завдань, естетичних смаків;
- 2) дійсність, відображена автором у відповідності зі своїми світоглядними позиціями, поставленими завданнями, естетичними смаками; +
- 3) вигадка відображена автором у відповідності зі своїми світоглядними позиціями, поставленими завданнями, естетичними смаками;
- 4) світ, що створений на основі деформованого бачення дійсності.

2. Форма це –

- 1) сюжет твору;
- 2) зміст твору;
- 3) вся сукупність способів і засобів вираження змісту твору; +
- 4) композиція твору.

3. Сюжет це –

- 1) система подій, що їх відтворено в художньому тексті, через які автор розкриває людські характери в певному часопросторі й зміст твору; +
- 2) композиція твору;
- 3) фабула твору;
- 4) зміст твору.

4. Фабула це –

- 1) короткий зміст подій, що відбуваються в художньому творі, поданий у не хронологічній послідовності;
- 2) короткий зміст подій, що відбуваються в художньому творі, поданий у хронологічній послідовності; +
- 3) короткий зміст подій, що відбуваються в художньому творі не в хронологічній послідовності, а у викладеній автором послідовності.
- 4) розгорнутий зміст подій, що відбуваються в художньому творі поданий у хронологічній послідовності.

5. Композиція це –

- 1) форма побудови художнього твору, яка знаходить свій вияв у смислозначущому співвідношенні окремо взятих його частин; +
- 2) розміщення матеріалу в авторській послідовності;
- 3) довільна побудова твору;
- 4) система подій, що їх відтворено в художньому тексті.

6. Застарілі слова, що вийшли з активного вжитку й перейшли до пасивного запасу лексичних засобів певної мови є

- 1) історизми;
- 2) варваризми;
- 3) діалектизми;
- 4) архаїзми. +

7. Слова, що вийшли з активного вжитку в мові внаслідок зникнення понять, предметів явищ минулого, які вони означали є

- 1) варваризми;
- 2) історизми; +
- 3) старослов'янїзми;
- 4) арготизми.

8. Слова, або словосполучення іншомовного походження, які вживаються письменником у рідній мові, але не засвоюються нею, називаються

- 1) макаронічною мовою;
- 2) діалектизмами;
- 3) варваризмами; +
- 4) жаргонізмами.

9. Своєрідна механічна суміш мов називається

- 1) макаронічною мовою; +
- 2) жаргонізмами;
- 3) арготизмами;
- 4) вульгаризмами.

10. Слова чи словосполучення, які характерні для мови певного регіону, що різко контрастують з літературною нормою, називаються

- 1) історизмами;
- 2) арготизмами;
- 3) діалектизмами; +
- 4) просторіччям.

11. Грубі, брутальні слова, які не характерні для літературної мови, але вживаються в ній, називаються

- 1) нецензурною лексикою;
- 2) просторіччями;
- 3) неологізмами;
- 4) вульгаризмами.

12. Новоутворені слова, що є результатами суспільного розвитку, появою в житті нових предметів, понять і явищ, які раніше були невідомими, називаються

- 1) неологізмами; +
- 2) арготизмами;
- 3) діалектизмами;
- 4) варваризмами.

13. Слова, що використовуються в переносному значенні називаються

- 1) метафоричні;
- 2) метоніміями;
- 3) тропами; +
- 4) гіперболами.

14. Епітети бувають

- 1) постійними; +
- 2) складними;
- 3) складеними;
- 4) заперечу вальними.

15. Заміщення живого живим – це

- 1) прозопея; +
- 2) метонімія;
- 3) синекдоха;
- 4) полісиндетон.

16. Порівняння бувають

- 1) складними;
- 2) ускладненими;
- 3) заперечувальними; +
- 4) постійними.

17. Заміщення неживого неживим – це

- 1) тип метафори; +
- 2) уособлення;
- 3) персоніфікація;
- 4) метонімія.

18. Метонімія в перекладі з грецької – це

- 1) переймання;
- 2) перейменування; +
- 3) найменування;
- 4) описовий вираз.

19. Найчастіше евфемізми вводяться до тексту твору з метою

- 1) створення трагічної ситуації;
- 2) створення комічного враження; +
- 3) уникнення цензури;
- 4) розваги читачів.

20. Вживання однини замість множини – це

- 1) перифраз;
- 2) евфемізм;
- 3) антономазія;
- 4) синекдоха. +

21. Асоціоніми діляться на три групи
- 1) посилювальні, прикрашальні, постійні;
  - 2) приєднальні, заперечувальні, поширені;
  - 3) алегорії, символи, референції; +
  - 4) фразові, звукові, словесні.
22. Іронія у перекладі з грецької – це
- 1) насмішка; +
  - 2) простота;
  - 3) обрис;
  - 4) ім'я.
23. В основі якого тропу завжди лежить елемент абсурдності
- 1) ліготи;
  - 2) гіперболи; +
  - 3) метафори;
  - 4) синекдохи.
24. Протилежним тропом до гіперболи виступає
- 1) синекдоха;
  - 2) метонімія;
  - 3) епітет;
  - 4) лігота. +
25. “Той, що в скалі сидить” – це
- 1) метафора;
  - 2) гіпербола;
  - 3) лігота;
  - 4) перифраз. +
26. “Ти довго Шекспіра перекладав сьогодні” – це
- 1) метонімія належності; +
  - 2) метонімія засобу;
  - 3) метонімія часу;
  - 4) метонімія місця.
27. Приєднальна форма порівняння вживається лише в
- 1) індивідуально-авторській поезії; +
  - 2) фольклорі;
  - 3) перекладній поезії;
  - 4) античній поезії.

28. У перекладі з грецької епітет – це

- 1) обставина;
- 2) додаток; +
- 3) означення;
- 4) зворот мовлення.

29. Характерологічний епітет інакше називається

- 1) прикрашальний;
- 2) постійний;
- 3) пояснювальний; +
- 4) контекстуально-авторський.

30. “Рече та стогне Дніпр широкий” – це

- 1) метонімія;
- 2) синекдоха;
- 3) евфемізм;
- 4) персоніфікація. +

31. “Університет Ікри” – це

- 1) іронія
- 2) асоціонім; +
- 3) літота;
- 4) епітет.

32. “З неба бризки злотозоряні”. Тут є

- 1) посилювальний епітет; +
- 2) пояснювальний епітет;
- 3) прикрашальний епітет;
- 4) контекстуально-авторський епітет.

33. Стилістична фігура, в основі якої лежить зміна прямого чи зворотного порядку слів у реченні, називається

- 1) анаколуф;
- 2) еліпсис;
- 3) асиндетон;
- 4) інверсія. +

34. Стилістична фігура, що не вписується в загальноприйняті граматичні норми, має певну неузгодженість окремих членів речення, називається

- 1) анаколуф; +

- 2) еліпсис;
- 3) асиндетон;
- 4) інверсія.

35. Стилістична фігура, що будується на пропуску одного, або декількох членів речення, які легко відтворити, виходячи з контексту, називаються

- 1) плеоназм;
- 2) анафора;
- 3) еліпсис; +
- 4) ампліфікація.

36. Стилістична фігура, в основі якої лежить повтор слова чи групи слів на початку віршових рядків, строф чи фраз, називається

- 1) анафора; +
- 2) епіфора;
- 3) анепіфора;
- 4) кільце.

37. Стилістична фігура, сутність якої полягає в поступовому посиленні чи послабленні засобів художньої виразності, називається

- 1) ампліфікація;
- 2) градація; +
- 3) параномазія;
- 4) центон.

38. Стилістична фігура, що нагадує відповідь на висловлювання уявного співбесідника, називається

- 1) риторичне заперечення; +
- 2) риторичне звертання;
- 3) риторичне питання;
- 4) риторичний вигук.

39. Важливий елемент фоніки, сутність якого полягає в повторенні однорідних приголосних звуків, називається

- 1) евфонія;
- 2) асонанс;
- 3) алітерація; +
- 4) оноματοпєя.

40. Немилозвучність у художньому тексті називається

- 1) фоніка;
- 2) евфонія;
- 3) какофонія; +
- 4) оноματοпєя.

Тема №5. Роди і жанри літератури

1. Розділ літературознавства, який вивчає категорію роду та жанру,

П. ван Ті ген назвав

- 1) генеалогією; +
- 2) жанрологією;
- 3) генетикою;
- 4) метажанром.

2. Спосіб вираження художнього змісту це –

- 1) жанр;
- 2) жанровий різновид;
- 3) жанрова модифікація;
- 4) рід. +

3. Синтетичне міжродове суміжне утворення, що має ознаки всіх трьох літературних родів, а також дотичних до них жанрів науки чи мистецтва, об'єднаних за певною ознакою, називається

- 1) метажанр; +
- 2) ліро-епос;
- 3) мегажанр;
- 4) жанровий різновид.

4. Рід, в основі якого лежить подія, називається

- 1) драма;
- 2) лірика;
- 3) епос; +
- 4) ліро-епос.

5. Значний за обсягом монументальний багатосюжетний твір епічного змісту називається

- 1) роман;
- 2) повість;
- 3) поема;

4) епопея. +

6. Як жанровий термін поняття “роман” вперше використав

- 1) Джордж Патенхем; +
- 2) Гійом де Лорріс;
- 3) Жан де Мень;
- 4) Жан Ренар.

7. Роман зароджується в

- 1) добу пізнього еллінізму; +
- 2) середньовіччі;
- 3) добу класицизму;
- 4) в XIX столітті.

8. Перший україномовний роман належить

- 1) Г. Квітці-Основяненку;
- 2) Є. Гребінці;
- 3) П. Кулішу; +
- 4) А. Свидницькому.

9. Новела уперше виникла в

- 1) Греції; +
- 2) Італії;
- 3) Німеччині;
- 4) Франції.

10. Автор терміну “есе” є

- 1) М. Монтень; +
- 2) Ф. Бекон;
- 3) Р. Декарт;
- 4) Дж. Локк.

11. Весільна пісня на честь молодого подружжя, що була поширена в античності, називається:

- 1) Пеан;
- 2) Мадригал;
- 3) Епіталама; +
- 4) Дифірамб.

12. Вірш, призначений для напису на пам'ятникові померлої особи називається

- 1) панегірик;
- 2) епітафія; +
- 3) елегія;
- 4) ода.

13. В українській літературі оду як жанр започаткував

- 1) І. Котляревський; +
- 2) К. Пузина;
- 3) П. Данилевський;
- 4) П. Куліш.

14. Вірш філософського змісту, в якому автор передає глибокі роздуми про важливі проблеми життя, називається

- 1) молитва;
- 2) псалом;
- 3) елегія;
- 4) медитація. +

15. Драматичний твір, у якому засобами гумору та сатири розвінчуються негативні суспільні та побутові явища, називається

- 1) трагедія;
- 2) комедія; +
- 3) мелодрама;
- 4) трагікомедія.

16. Малий комічний твір карнавальної природи це

- 1) водевіль;
- 2) фарс; +
- 3) драма;
- 4) трагіфарс.

17. Родоначальником драми в українській літературі є

- 1) І. Котляревський; +
- 2) Т. Шевченко;
- 3) М. Старицький;
- 4) Б. Грінченко.

18. В українській літературі зародження трагедії припадає на

- 1) XVII ст.;

- 2) XVIII ст.; +
- 3) XIX ст.;
- 4) XX ст.

19. Вершиною комедійних здобутків доби Відродження стали твори

- 1) Мольєра
- 2) Бомарше;
- 3) Шекспіра; +
- 4) Дідро.

20. Першими теоретиками драми як жанру стали

- 1) Платон, Аристотель;
- 2) Дідро, Лессінг; +
- 3) Лопе де Вега, Кальдерон;
- 4) Ібсен, Гауптман.

21. У творах, що відносять до жанрів ліро-епосу, найчастіше пропонується:

- 1) ліричне й епічне начало; +
- 2) епічне й драматичне начало;
- 3) ліричне й драматичне начало;
- 4) трагічне й комічне начало.

22. Мемуари мають ознаки:

- 1) художньої літератури;
- 2) публіцистики;
- 3) науки;
- 4) художньої літератури, публіцистики, науки. +

23. Балада первісно це –

- 1) твір з незвичайною пригодою в центрі сюжету;
- 2) танцювально-хорова пісня з чіткою строфічною організацією; +
- 3) епічний твір казкового, фантастичного змісту;
- 4) сумовита ліро-епічна пісня.

24. Балада виникла в мистецтві

- 1) Італії;
- 2) Греції;
- 3) Франції;
- 4) Провансу. +

25. Українська балада розпочинається з творів
- 1) Шевченка, Куліша, Костомарова;
  - 2) Котляревського, Білецького-Носенка, Гребінки;
  - 3) Гулака-Артемівського, Боровиковського, Шашкевича; +
  - 4) Йогансена, Плужника, Сосюри.
26. Національною особливістю української балади є
- 1) ліризм; +
  - 2) сюжетність;
  - 3) фантастичність;
  - 4) драматизм.
27. Термін “дума” в широкий обіг увів
- 1) Шевченко;
  - 2) Франко;
  - 3) Максимович; +
  - 4) Срезневський.
28. Билини вплинули
- 1) на народні пісні про кохання;
  - 2) думи та історичні пісні; +
  - 3) балади;
  - 4) казки.
29. Байка – це
- 1) невеликий, частіше віршований твір алегоричного змісту; +
  - 2) невеликий, частіше віршований твір, дидактичного змісту;
  - 3) великий, частіше прозовий твір алегоричного змісту;
  - 4) великий, частіше прозовий твір дидактичного змісту.
30. Буколіка це
- 1) твір про тихе й щасливе життя сільських мешканців; +
  - 2) твір про тихе й щасливе життя міських мешканців;
  - 3) твір, що ідеалізує природу;
  - 4) твір, що оспівує військові перемоги.
31. Кінцівка співомовки містить
- 1) алегоричну картину;
  - 2) фантастичну картину;
  - 3) трагікомічний випадок;
  - 4) дотепний афористичний вислів. +

32. Перша соціально-філософська поема в українській літературі належить

- 1) Шевченкові;
- 2) Франку; +
- 3) Котляревському;
- 4) Лесі Українці.

33. Літописи – це жанр

- 1) епосу;
- 2) мемуарів; +
- 3) художньої біографії;
- 4) ліро-епосу.

34. Буколіка це жанр античної лірики, в якому оспівується

- 1) тихе, безтурботне життя мешканців сільської місцевості; +
- 2) тихе, безтурботне життя мешканців античних полісів;
- 3) тихе, безтурботне життя пастухів;
- 4) тихе, безтурботне життя моряків.

35. Різновидом буколічної поезії є

- 1) співомовка;
- 2) билина;
- 3) байка;
- 4) пастораль. +

36. До епо-документів належать

- 1) романи;
- 2) щоденники; +
- 3) драми;
- 4) еклоги.

37. Літературний портрет – це жанр

- 1) літературної критики;
- 2) художньої біографії;
- 3) мемуаристики; +
- 4) лірики.

38. Витоки художньої біографії лежать в

- 1) енкоміях; +
- 2) еклогах;
- 3) ідиліях;

4) співомовках.

39. Як самостійний жанр ремейк сформувався в

- 1) XX столітті; +
- 2) XIX столітті;
- 3) добу античності;
- 4) на початку XXI століття.

40. Г. Костюк виділяє

- 1) 3 типи щоденників;
- 2) 5 типів щоденників;
- 3) 4 типи щоденників; +
- 4) 2 типи щоденників.

Тема №6. Напрями, течії, школи в історії літературознавства

1. Естетична єдність великої групи письменників, що живуть у певну історичну добу, мають схожі творчі засади, близькість у світовідчутті й відтворенні дійсності це –

- 1) школа;
- 2) угруповання;
- 3) течія;
- 4) напрям. +

2. Хто з теоретиків бароко вважав, що умовою прекрасного є його величина:

- 1) Джованні Капріо;
- 2) Лоренцо Берніні; +
- 3) Франческо Петрарці;
- 4) Еммануеле Тезаурко.

3. Домінуючим принципом естетики бароко є:

- 1) ілюзорність; +
- 2) величина;
- 3) художнє розміщення матеріалу;
- 4) метафоричність.

4. Від дидактичної функції мистецтва вперше відмовилась естетика

- 1) класицизму;
- 2) рококо;

- 3) сентименталізму;
- 4) бароко. +

5. Італійське слово ватассо перекладається як

- 1) дивний, химерний; +
- 2) перлина неправильної форми;
- 3) один із видів висновку, що характеризується особливою складністю;
- 4) нерегулярний, опуклий.

6. Термін “рококо” уперше побачив світ у

- 1) 1835 р.; +
- 2) 1763 р.;
- 3) 1789 р.;
- 4) 1812 р.

7. Рококо як результат занепаду бароко розглядали

- 1) Гурлітт, Шмаров; +
- 2) Нойбект, Хюбнер;
- 3) Михайлов, Козлов;
- 4) Наливайко, Лімборський.

8. Кого з українських письменників Д. Чижевський уважав першим письменником, у якого помітний бароковий стиль

- 1) Л. Баранович;
- 2) І. Величковський;
- 3) Л. Горка;
- 4) І. Вишенський. +

9. Течія необароко з’явилася

- 1) у середині XX ст.;
- 2) на початку XX ст.; +
- 3) на початку XXI ст.;
- 4) у XIX ст..

10. Латинське слово classicus перекладається як

- 1) класичний;
- 2) зразковий; +
- 3) героїчний;
- 4) переможний.

11. Політичні умови якої держави сприяли утвердженню класицизму:

- 1) Німеччини;
- 2) Росії;
- 3) Франції; +
- 4) Англії.

12. Філософською базою класицизму є вчення:

- 1) Рене Декарта; +
- 2) Томаса Гоббса;
- 3) Джона Локка;
- 4) Етьєна Конділляка.

13. Перш ніж братися за перо поет у класицизмі повинен підпорядковувати задум:

- 1) ідеї;
- 2) почуттям;
- 3) розуму; +
- 4) формі.

14. Ієрархію жанрів установив:

- 1) М. Опіц;
- 2) Н. Буало; +
- 3) Й.Я. Бодлер;
- 4) Й. К. Готшед.

15. Неокласицизм як помітний напрям в українській літературі з'явився в творчості:

- 1) М. Зерова;
- 2) М. Драй-Хмари;
- 3) М. Рильського;
- 4) Лесі Українки. +

16. Ким розроблено передумови романтизму?

- 1) Новалісом;
- 2) Шатобріаном;
- 3) Гюго;
- 4) Гердером. +

17. Теоретична база романтизму закладена

- 1) Гердером, Кантом;
- 2) Новалісом, братами Шлегелями; +

- 3) Гюго, Шатобріаном;
- 4) Куоко, Фаскою.

18. Журнал “Реалізм” видався у

- 1) Англії;
- 2) Франції; +
- 3) Німеччині;
- 4) Росії.

19. Головним поняттям марксистського літературознавства є

- 1) творчий метод;
- 2) стиль;
- 3) романтизм;
- 4) соціалістичний реалізм. +

20. Натуралізм як напрям зародився у

- 1) Франції; +
- 2) Німеччині;
- 3) Росії;
- 4) Англії.

21. Модернізм як напрям зароджується у

- 1) Франції; +
- 2) Німеччині;
- 3) Росії;
- 4) Англії.

22. Найбільш ранньою течією модернізму став

- 1) імпресіонізм; +
- 2) неоромантизм;
- 3) символізм;
- 4) імажинізм.

23. Футуризм був започаткований в

- 1) Франції;
- 2) Італії; +
- 3) Англії;
- 4) Росії.

24. Термін “експресіонізм” належить

- 1) К. Фідлеру;

- 2) Х. Вальдену; +
- 3) К. Моне;
- 4) К. Едшміду.

25. Назву течії “дадаїзм” дав

- 1) Т. Тцара; +
- 2) Г. Баль;
- 3) Г. Ріхтер;
- 4) Р. Гаусман.

26. Автором терміна сюрреалізм є

- 1) Г. Аполлінер; +
- 2) А. Бретон;
- 3) Р. Вітрак;
- 4) П. Елюар.

27. Термін “постмодернізм” виник в

- 1) 1950 р.;
- 2) 1914 р.; +
- 3) 1982 р.;
- 4) 1991 р.

Тема №7. Віршування

1. Специфічний тип віршування, відмінний від прози, як художньої, що вирішує естетичні завдання, так і розмовної, тобто мови повсякденного спілкування, називається

- 1) ритмом;
- 2) віршем; +
- 3) метром;
- 4) клаузулою.

2. Мовлення з чітким поділом мовленнєвого потоку на відносно короткі, зіставлювані та однотипні відрізки називається

- 1) цезурним;
- 2) метричним;
- 3) віршовим; +
- 4) прозовим.

3. Періодична, регулярна повторюваність схожих сюжетів через певний проміжок часу або просторовий інтервал називається

- 1) ритмом; +
- 2) метром;
- 3) цезурою;
- 4) віршем.

4. Частина вірша до клаузули називається

- 1) цезурою;
- 2) метром;
- 3) римою;
- 4) корпусом. +

5. Закінчення вірша, починаючи від складу, на який падає константний наголос і до кінця рядка називається

- 1) клаузулою; +
- 2) цезурою;
- 3) римою;
- 4) морою.

6. Тонічний вірш властивий в основному для мов з

- 1) вільним місцем наголосу в слові; +
- 2) постійним місцем наголосу в слові;
- 3) рівномірним чергуванням наголошених і ненаголошених складів;
- 4) чергуванням довгих і коротких складів.

7. Ямб утворюється повторюванням

- 1) ненаголошених і наголошених складів; +
- 2) наголошених і ненаголошених складів;
- 3) наголошених складів;
- 4) ненаголошених складів.

8. Хорей утворюється повторюванням

- 1) наголошених і ненаголошених складів; +
- 2) ненаголошених і наголошених складів;
- 3) ненаголошених складів;
- 4) наголошених складів.

9. Дактиль утворюється повторюванням

- 1) наголошених і двох ненаголошених складів; +
- 2) наголошеного, ненаголошеного, наголошених складів;

- 3) ненаголошеного і двох наголошених складів;
- 4) трьох наголошених складів.

10. Амфібрахій утворюється повторюванням

- 1) двох ненаголошених і одного наголошеного складу;
- 2) ненаголошеного, наголошеного, ненаголошеного складів; +
- 3) двох наголошених і одного ненаголошеного складу;
- 4) трьох ненаголошених складів.

11. Анапест утворюється повторюванням

- 1) двох ненаголошених і одного наголошеного складів; +
- 2) двох наголошених і одного ненаголошеного складів;
- 3) ненаголошеного, наголошеного і ненаголошеного складів;
- 4) наголошеного і двох ненаголошених складів.

12. Повтор звуків, що зв'язує точним або приблизним співзвуччям переважно кінцеві слова віршів називається

- 1) морою;
- 2) цезурою;
- 3) римою; +
- 4) клаузулою.

13. Чоловічі рими це

- 1) з наголосом на передостанньому складі;
- 2) з наголосом на останньому складі; +
- 3) з наголосом на третьому від кінця складі;
- 4) з наголосом на четвертому від кінця складі.

14. Рима, у якій у римованих словах співпадають усі звуки, називається

- 1) закритою;
- 2) відкритою;
- 3) точною; +
- 4) бідною.

15. Рима, утворена словами з різним значенням, але з однаковим звучанням це

- 1) омонімічна; +
- 2) багата;
- 3) тавтологічна;
- 4) неточна.

16. Рима, що пов'язує два слова називається
- 1) простою;
  - 2) складеною;
  - 3) розмиленою; +
  - 4) каламбурною.
17. Рима, що поєднує сусідні рядки називається
- 1) перехресною;
  - 2) оповитою; +
  - 3) парною;
  - 4) простою.
18. Олександрійський вірш складається з рядків з
- 1) 12 складів; +
  - 2) 11 складів;
  - 3) 20 складів;
  - 4) 14 складів.
19. Октава – це строфа з
- 1) семи рядків;
  - 2) восьми рядків; +
  - 3) шести рядків;
  - 4) дев'яти рядків.
20. Сонети бувають
- 1) італійсько-французькі; +
  - 2) португальсько-іспанські;
  - 3) німецько-англійські;
  - 4) англійсько-ірландські.
21. Рубаї - це строфічна форма в
- 1) східній поезії; +
  - 2) західноєвропейській;
  - 3) африканській;
  - 4) античній.
22. Кода – це
- 1) заключна напівстрофа; +
  - 2) передня напівстрофа;
  - 3) приспів;
  - 4) цезура.

23. Онегінська строфа складається з

- 1) 12 рядків;
- 2) 13 рядків;
- 3) 16 рядків;
- 4) 14 рядків. +

24. Стала строфічна форма з восьми рядків, де дві рими, потрійний повтор – це

- 1) тріолет; +
- 2) рондо;
- 3) рондель;
- 4) віриле.

25. Вільний вірш – це

- 1) ямбічний римований вірш з різним числом стоп у віршових рядках;
+
- 2) ямбічний римований вірш з однаковим числом стоп у віршових рядках;
- 3) хореїчний римований вірш з різним числом стоп у віршових рядках;
- 4) хореїчний римований вірш з однаковим числом стоп у віршових рядках.

26. Вірш, у якому відсутні метр і рима називається

- 1) білим;
- 2) акцентним;
- 3) верлібром; +
- 4) тактовиком.

Тема №8. Аналіз та інтерпретація художнього твору

1. Логічна процедура сутність якої полягає в умовному розчленуванні цілісності літературного твору на окремі компоненти називається

- 1) інтерпретація;
- 2) вивчення;
- 3) аналіз; +
- 4) коментування.

2. Аналіз художнього твору залежить від

- 1) особистості дослідника;

- 2) обраних методів; +
- 3) настрою;
- 4) інтуїції.

3. Ідея є складником

- 1) змісту; +
- 2) форми;
- 3) сюжету;
- 4) композиції.

4. Способи на рації є складниками

- 1) форми літературного твору; +
- 2) змісту;
- 3) часу;
- 4) простору.

5. Термін “паратекст” належить

- 1) Р. Барту;
- 2) Ж. Женетту; +
- 3) М. Фуко;
- 4) Ю. Крістевій.

6. Передумовою аналізу літературного твору є

- 1) його попереднє прочитання; +
- 2) конспектування;
- 3) членування на окремі фрагменти;
- 4) ознайомлення з науковою літературою про цей твір.

7. Соціологічний аналіз передбачає

- 1) вивчення твору в ідеологічному плані; +
- 2) вивчення твору з точки зору його структури;
- 3) вивчення твору з точки зору тендерної складової;
- 4) порівняльне вивчення твору.

8. Позиції цілісного аналізу художнього твору відстоює

- 1) В. Марко;
- 2) В. Пахаренко;
- 3) Н. Гіршман; +
- 4) Ю. Лотман.

9. Компаративний аналіз твору пропагує

- 1) В. Марко;
- 2) В. Пахаренко;
- 3) А. Градовський; +
- 4) Ю. Лотман.

10. Дослідницька діяльність, що безпосередньо пов'язана з тлумаченням змістової, смислової сторони художнього тексту на різних його структурних рівнях є

- 1) аналізом;
- 2) студіюванням;
- 3) інтерпретацією; +
- 4) конспектуванням.

ОСНОВНА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вступ до літературознавства: Хрестоматія /Упор. Н.Бернадська. – К., 1995.
2. Галич О.А. Історія літературознавства. – Луганськ: Книжковий світ, 2009.
3. Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Загальне літературознавство. – Рівне: РДПІ, 1997.
4. Галич Олександр, Назарець Віталій, Васильєв Євген. Теорія літератури. – К.: Либідь, 2008.
5. Літературознавча енциклопедія: В 2 т. / За ред. Ю.І.Коваліва. – К.: Академія, 2007.
6. Літературознавчий словник-довідник /За ред. Гром'яка Р., Коваліва Ю. та ін. – К.: ВУ Академія, 1997.
7. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 2002.

ДОДАТКОВА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бандура О. Теорія літератури: посібник для вчителя. – К.: Рад. школа, 1969.
2. Безпечний І. Теорія літератури. – Торонто: Смолоскип, 1983.
3. Білоус П.В. Вступ до літературознавства. – К.: ВЦ “Академвидав”, 2011.
4. Волинський П. Основи теорії літератури. – К.: Вища школа, 1967.
5. Жирмунский В. Теория литературы. Поэтика. Стилистика. – Л.: Наука, 1977.
6. Качуровський І. Метрика: Підручник. – К.: Либідь, 1994.
7. Качуровський І. Фоніка: Підручник. – К.: Либідь, 1994.
8. Козлов А., Щербак С., Козлов Р. Азбука літературознавства. – К., 1995.
9. Моклиця М.В. Вступ до літературознавства. – Луцьк: Волинський державний університет ім. Лесі Українки, 2011.
10. Наєнко М. Історія українського літературознавства. – К., 2001.
11. Пахаренко В. Основи літературознавства. – К., 2007.
12. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. /За ред. М.Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996.
13. Томашевський Б. Теория литературы: Поэтика. – М., 1999.
14. Ференц Н.С. Основи літературознавства. – К.: Знання, 2011.
15. Фролова К. Цікаве літературознавство. – К.: Рад. школа, 1991.
16. Хализев В.Е. Теория литературы. – М.: Высшая школа, 1999.

ЗМІСТ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА.....	3
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	10
ТЕСТИ.....	26
ОСНОВНА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА.....	60
ДОДАТКОВА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА.....	60

Навчально-методичне видання

ГАЛИЧ Артем Олександрович

ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

*Навчально-методичний посібник
для студентів вищих навчальних закладів*

За редакцією автора
Комп'ютерне макетування – А. О. Галич

Здано до склад. 25.09.2013 р. Підп. до друку 25.10.2013 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 3,60. Наклад 300 прим. Зам. № 169.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Державного закладу
“Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. Т/ф: (0642) 58-03-20
e-mail: alma-mater@list.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.